

Prikaz rada centara za dobrovoljno, anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV

Odjel za promicanje odgovornog spolnog ponašanja sa savjetovaništem Služba za promicanje zdravlja Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo

Zagreb, 15. listopada 2017.

Centri za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV – CST (HIV savjetovaništa)

U okviru preventivnog programa Ministarstva zdravlja RH „Rad centara za dobrovoljno, anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV“ u Hrvatskoj djeluje 10 centara za anonimno i besplatno HIV savjetovanje i testiranje (CST, HIV savjetovaništa) u osam gradova u Hrvatskoj (Zagrebu, Puli, Rijeci, Splitu, Zadru, Osijeku, Slavanskom Brodu, Dubrovniku). U 2017. je započelo s radom savjetovanište za HIV u ZZJZ Karlovačke županije (trenutno privremeno ne radi zbog roditeljnog dopusta djelatnice). U centrima se korisnicima pružaju usluge savjetovanja i testiranja na HIV (u nekim savjetovaništima i usluga testiranja na hepatitis B, hepatitis C i sifilis) te savjetovanja o spolno prenosivim bolestima (SPB). Centri/savjetovaništa su se osnivala u razdoblju od 2003. do 2006. godine u HZJZ-u, županijskim zavodima za javno zdravstvo, zatvorskom sustavu (Zatvorska bolnica u Zagrebu) te Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“. Savjetovanište za HIV (danas savjetovanište za HIV/spolno zdravlje) djeluje u HZJZ-u od početka studenog 2004. godine.

Rad centara temelji se na preventivnim aktivnostima koje kroz savjetovanišni rad i testiranje imaju za cilj smanjenje obolijevanja i širenja HIV-infekcije i ostalih SPB i promicanje odgovornog spolnog ponašanja te doprinosi smanjenju stigme i diskriminacije povezane s HIV-om i SPB. CST kao mjesta primarne i sekundarne prevencije HIV infekcije važan su dio javnozdravstvene zaštite (edukacija o odgovornom spolnom ponašanju, individualni plan redukcije rizika, testiranje na HIV i SPB radi ranog otkrivanja zaraze, pomoć pri upućivanju na liječenje i podršku, dijeljenje edukativno-informativnih materijala i kondoma) i jedan od ciljeva Nacionalnog programa za prevenciju HIV/AIDS-a. Dobrovoljno HIV testiranje uz savjetovanje omogućava rano otkrivanje HIV infekcije i uspješnije liječenje, čime se poboljšava prognoza i kvaliteta života oboljelih te sprečava nehotično širenje infekcije na druge.

Ciljevi rada mreže CST/HIV Savjetovaništa su:

- primarna prevencija HIV infekcije i drugih SPB (povećanje znanja i informiranosti javnosti i skupina pod povećanim rizikom)
- sekundarna prevencija HIV infekcije i drugih SPB (rano otkrivanje i liječenje zaraze, smanjenje širenja infekcije)
- doprinos unaprjeđenju zaštite spolnog i reproduktivnog zdravlja
- promicanje zdravih stilova života

HIV savjetovališta u HZJZ-u, zavodima za javno zdravstvo, zatvorskom sustavu i Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ (podaci tek od 2008. godine) su od osnutka 2003. do kraja 2016. godine pružila ukupno 57 244 individualnih savjetovanja za 31828 korisnika, a 31173 osoba je testirano na HIV. U 327 osobe je otkrila HIV infekcija te su upućene na daljnju medicinsku skrb u Kliniku za infektivne bolesti.

Tijekom 2016. godine u savjetovalištima je pruženo 4163 individualnih savjetovanja za 2391 korisnika, a 2333 osoba se testirale na HIV. Utvrđeno je 35 pozitivnih nalaza. (**Tablica 1.**)

Tablica 1. Broj korisnika, savjetovanja (predtestnih i posttestnih), testiranja na HIV i pozitivnih nalaza na HIV u Centrima za dobrovoljno, anonimno i besplatno testiranje na HIV u razdoblju od 2003- 2016. godine u HZJZ-u, Zavodima za javno zdravstvo, Zatvorskoj bolnici Zagreb** i Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“*

*podaci od 2008. godine

**2016. godine prestala sa radom

	2003-2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Ukupno
Broj pruženih savjetovanja	16735	5172	5472	5155	5510	5128	4966	4943	4163	57244
Broj korisnika	9250	2859	2936	2735	3041	2883	2929	2804	2391	31828
Testirano korisnika	8969	2807	2866	2630	3072	2799	2876	2821	2333	31173
Broj HIV pozitivnih nalaza	60	24	35	25	37	33	41	37	35	327

* Podaci od 2013. godine za CST u HZJZ-u uključuju broj reaktivnih (preliminarno pozitivnih nalaza) koji radi samo probirna (ELISA) testiranje, ne šalje više u Kliniku za infektivne bolesti na potvrdni test

**podaci od 2008. Godine

Savjetovalište za HIV/spolno zdravlje u HZJZ -u

U savjetovalištu HZJZ je od 2004 -2016. godine obavljeno ukupno 10 384 individualnih savjetovanja za 5 524 korisnika, a njih 5 373 se testiralo na HIV. Kod 54 osoba otkrila se HIV infekcija. te su upućene na daljnju medicinsku skrb u Kliniku za infektivne bolesti.

Savjetovanje i testiranje na HIV u zajednici

Testiranja u zajednici za skupine pod povećanim rizikom za HIV infekciju, provode CST u suradnji s lokalnim udrugama u Rijeci, Zadru, Splitu i Zagrebu. (Tablica 2.) Podaci ne uključuju broj anonimnih testiranja na HIV iz privatnih poliklinika/ordinacija (9) koje također pružaju uslugu anonimnog testiranja na HIV brzim oralnim testovima na HIV.

Tablica 2. Broj korisnika, savjetovanja i testiranja na HIV u razdoblju od 2013 - 2016. u suradnji s udrugama u Zagrebu (LGBT centar - Iskorak, HUHIV), Rijeci (HEPATOS Rijeka) i Splitu (Help)

	CheckPoint Zagreb HUHIV u suradnji s Klinikom za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ ¹				LGBT Centar Zagreb Iskorak u suradnji s HZJZ-om ²			
	2013.	2014.	2015.	2016.	2013.	2014.	2015.	2016.
Savjetovano korisnika	1319	1461	1338	1507	46	482	743	705
Testirano na HIV (brzim testovima)	1277	1339	998	921	46	482	743	705
Broj reaktivnih testova	13	9	9	17	1	9	18	14

¹ Djeluje od svibnja 2013. godine. Testiranje se provodi brzim oralnim testovima na HIV iz uzorka oralne tekućine. Provodi se i testiranje brzim oralnim testovima na hepatitis C.

² Djeluje od listopada 2013. godine. Testiranje se provodi brzim testovima na HIV iz uzorka kapilarne krvi iz jagodice prsta.

	HEPATOS Rijeka u suradnji s NZZJZ Primorsko goranske županije ³				Help Split* u suradnji s NZZJZ Splitsko- dalmatinske županije ³			
	2013.	2014.	2015.	2016.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj predtesnih savjetovanja/korisnika	147	180	250	219	94	71	62	81
Broj testiranja na HIV	147	180	242	219	94	179	175	81

*Razlika u broju korisnika i broju testiranja je u tome što svaka osoba koja je i.v. korisnik ili seksualna radnica se retestira, tj. dolazi svaka 3 mjeseca na ponovno testiranje i više se ne zavodi kao korisnika svaki put kad osoba ponovno dođe

³ Testiranje se provodi laboratorijskim testovima (ELISA), iznimno i prigodno se koriste brzi testovi na HIV

*Razlika u broju korisnika i broju testiranja je u tome što svaka osoba koja je i.v. korisnik ili seksualna radnica se retestira, tj. dolazi svaka 3 mjeseca na ponovno testiranje i oni se više ne zavode kao novi korisnik svaki put kad osoba ponovno dođe

Ukupan broj korisnika, testiranja i reaktivnih nalaza na HIV u razdoblju od 2013 - 2016. u suradnji s udrugama u Zagrebu (LGBT centar - Iskorak i HUHIV), Rijeci (HEPATOS Rijeka) i Splitu (Help)

	2013 - 2016.				
	HUHIV	Iskorak	HEPATOS Rijeka	Help Split*	Ukupno
Savjetovano korisnika	5625	1976	796	308	8705
Testirano na HIV (brzim testovima)	4535	1976	788	529	7828
Broj reaktivnih testova	48	42			90

Više o dobrovoljnom savjetovanju i testiranju na HIV i mreži CST u Hrvatskoj možete pročitati na stranicama www.hzjz.hr i www.javno-zdravlje.hr te u priručniku o HIV savjetovanju i testiranju <http://hzjz.hr/wp-content/uploads/2013/11/Centri-za-HIV-testiranje-i-savjetovanje-u-RH.pdf>